

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1941.

Första kammaren.

Nr 20.

Lördagen den 29 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 172, med förslag till lag om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.;
nr 175, angående provisoriska avlöningsbestämmelser under budgetåret 1941/42 för lärare vid folk- och småskolor m. m.;
nr 176, angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.;
nr 177, angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;
nr 178, angående värtjänstutbildning för skolungdom;
nr 179, angående anslag till skolöverstyrelsen för budgetåret 1941/42;
nr 180, angående förhöjt anslag till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar; samt
nr 181, angående överlåtelse av vissa bostadsbyggnader för centrala torpedverkstaden m. m.

Justerades protokollen för den 22 och den 24 innevarande månad.

Upplästes två till kammaren inkomna ansökningar, vilka jämte därvid fogade läkarintyg voro så lydande:

Till riksdagens första kammare.

Anhåller vördsamt om ledighet från riksdagsarbetet fr. o. m. den 26 dennes t. o. m. den 2 april. Läkarbetyg bifogas.

Falköping den 27 mars 1941.

Ernst Eskhult.

Riksdagsman *Ernst Eskhult* vårdas från den 26 dennes å Falköpings lasarett för influensa och är på grund av denna sjukdom förhindrad att bevista riksdagens sammanträden under tiden 26 mars—2 april 1941, intygar

Falköping den 26 mars 1941.

Ernst Ehnmark,

med. dr, t. f. lasarettsläkare.

Till riksdagens första kammare.

Med hänvisning till bifogade läkarintyg anhålles härmed om ledighet från riksdagsarbetet till och med den 3 april 1941.

Avesta den 26 mars 1941.

Sven Boman.

Att riksdagsman *Sven Boman* på grund av revbensbrott är förhindrad deltaga i riksdagsarbetet i Stockholm t. o. m. den 3 april 1941, intygas.

Avesta den 26 mars 1941.

K. Kvarnström,
leg. läk.

De begärda ledigheterna beviljades.

Anmäldes och godkändes bankoutsrottets förslag till riksdagens skrivelser:

dels till Konungen:

nr 120, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 121, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för förra lärarinnan vid Tärna lanthushållsskola Ingrid von Zweigbergk till viss tjänstårsberäkning för pension;

nr 122, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående pension åt förra vikarierande småskollärarinnan Agnes Ingeborg Härén, född Lindell;

nr 126, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående beräkning i vissa fall av anställningstid för pension enligt kungörelsen den 7 december 1934 (nr 585) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst; samt

nr 127, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående delaktighet i statens pensionsanstalt för sjukgymnaster vid vissa anstalter för kirurgisk tuberkulos;

dels nr 123, till fullmäktige i riksbanken angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning;

dels nr 124, till fullmäktige i riksgäldskontoret angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning;

dels ock nr 125, till styrelsen för riksdagsbiblioteket angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 128, till Konungen i anledning av väckta motioner om underlättande av valdeltagandet vid kommunalval.

Anmäldes och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 129, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen om aktiebolag; och

nr 130, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående vissa ändringar i lagen den 7 december 1934 (nr 573) om tillsättning av prästerliga tjänster.

Anmäldes och godkändes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 131, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fortsatt giltighet av förordningen den 18 juni 1937 (nr 481) angående rätt för Konungen att i vissa fall meddela särskilda bestämmelser om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; samt

nr 132, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående fortsatt tillämpning av förordningen den 21 juni 1940 (nr 561) om tilläggs-skatt å bensin m. m.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 133, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet m. m.;

nr 134, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. av arbetaren K. A. Andersson tillkommande livränta m. m.;

nr 135, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv för statens räkning av bandelen Visborgs slätt—Kneippbyn;

nr 136, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till djupborrning efter salt och olja m. m. vid Höllviken i Skåne;

nr 137, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omläggning av systemet för de värnpliktigas rullföring och redovisning m. m.;

nr 138, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Flygtekniska försöksanstalten: Utrustning m. m.;

nr 139, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående viss ändring i grunderna för lån från industrilånefonden;

nr 140, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till Statens hantverksinstitut: Utrustning; samt

nr 141, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 till statens sekundärlånefond för rederinäringen.

Föredrogs Kungl. Maj:ts proposition nr 173, med förslag till förordning om krigskonjunkturskatt för år 1941, m. m.

Kungl. proposition ang. krigskonjunkturskatt för år 1941 m. m.

Herr **Mannerskantz**: Herr talman! När propositionen om krigskonjunkturskatt nu skall remitteras till utskott, skulle jag vilja medsända en uppmaning till utskottet att icke endast fördjupa sig i en noggrann granskning av de olika skattetekniska detaljerna, som förvisso är högeligen behöfelig, utan även att besinna, vilken skadegörande verkan på näringslivet och på tillgången till arbetstillfällen, som denna förordning kan beräknas komma att få. Det är inte fullständigt osannolikt, att botandet av följderna av detta förslag kommer att kosta mer än skatten inbringar.

Det finns människor här i landet, som anse, att vår finansminister gör skäl för benämningen »lustmördare», emedan han direkt tar bort lusten till företagsamhet hos människor. Vad finansministern säger överst på sid. 75 i propositionen just om den saken, måste anses vara ganska verklighetsfrämmande, särskilt med hänsyn till hela det priskontrollsystem, som fungerar i landet. Dessutom är förslaget uppbyggt på det sättet, att det på vissa områden, t. ex. i fråga om vedförsäljningarna, åstadkommer motsatsen till vad finansministern överst på sid. 75 har sagt sig åsyfta, nämligen så att ockrarpriser icke åtkommas, utan i stället så att de, som tillämpa sådana, uppmuntras att fortsätta därmed och till och med så att andra kunna lockas att följa deras exempel.

Med detta skatteförslag befastes Sveriges förstaplats, jag tror i hela världen, när det gäller svåröverskådlig och tillkrånglad skattelagstiftning. Så lojal, som inställningen hittills har varit bland vårt lands skattebetalare, större

Kungl. proposition ang. krigskonjunkturskatt för år 1941 m. m. (Forts.) som mindre, är det farligt och förkastligt att fresta denna lojalitet genom att knäsattna regler, om vilka man knappt kan ha förhoppning, att de skola skapa rättvisa olika skattskyldiga emellan. Det svenska skattesystemet har väl sannolikt även rekord i att beskatta obefintlig inkomst och man riskerar därför, om krigskonjunkturskatten i föreslagen form kommer till, att resultatet många gånger blir konfiskation av egendom. Jag förmenar, att om en sådan konfiskation bedömes vara ofrånkomlig, har man rätt att fordra, att detta ärligt klargöres för det svenska folket. Ty enligt min och många andras erfarenhet är det svenska folket faktiskt felinformerat i skattefrågorna och deras detaljer eller också inte informerats alls.

Utskottet torde också lämpligen observera det oformliga, som ligger däri, att staten själv underkänner riktigheten av de av staten satta normalpriserna på brännved genom att uttaga krigskonjunkturskatt just på den varan, ty övriga sortiment inom skogsbruket lära väl under år 1940 knappast ha gett sådana resultat, som basären gävo.

Slutligen anser jag, att propositionen egentligen borde granskas av lagutskott i den del, som inför ett förfaringsätt, vilket strider mot hittills gängse rättsuppfattning, nämligen att myndigheterna skola uppgöra förslag till beskattning och sedan åläggas medborgarna att betala skatten eller bevisa, att de äro oskyldiga. Nog är tiden vrång och ond, och väl måste offren, som krävas, bli stora. Det är inte för att få offren mindre, som jag här framlägger dessa synpunkter, utan därför att jag anser, att så ond kan väl tiden ändå aldrig bli, att man inte måste ha pretentioner på att de förslag, som läggas fram om beskattning, skola vara präglade dels av en klok bedömning av hur de komma att verka på övriga förhållanden, och dels av en strävan att i möjligaste mån skapa rättvisa, och det är framför allt däri, som jag anser, att det brister. Redan vid en ganska flyktig granskning av förslaget finner man nämligen, att på det kan tillämpas vad som står i den Heliga skrift om att åt dem, som mycket hava, skall givas ännu mer, och från dem, som intet hava, skall tagas även det de hava. Så kommer detta förslag i ganska stor utsträckning att fungera, om man jämför basären och de nuvarande förhållandena.

Jag skulle tro, att denna proposition behöver granskas med kanske ännu större uppmärksamhet och vidsyn än vad man behövt göra med en del tidigare skatteförslag, just därför att man i förslaget ingår på så nya principer och även inför skatt på *beräknade* vinster mer än på dem, som verkligen ha varit till finnandes. Jag tror, att man här måste gå fram med en sådan försiktighet, att icke skadeverkningar uppstå, som allra minst den stora mängden av vårt folk har någon anledning att önska sig.

Jag har icke kunnat underlåta att till denna rätt uppseendeväckande proposition foga några reflexioner, varigenom det i viss mån kan bli uppenbart, att detta icke är en proposition vilken som helst utan att den är betydligt mera vittgående än de flesta förslag som framkommit under senare år.

Med dessa ord, herr talman, ber jag att få yrka, att propositionen remitteras till vederbörande utskott.

Efter härmed slutad överläggning hänvisades ifrågavarande proposition till bevillningsutskottet.

Till utskottet skulle jämväl överlämnas det i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandet.

Föredrogos och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 172 och 175—181.

Anmälades och bordlades

statsutskottets utlåtanden och memorial:

nr 5, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel, innefattande anslagen till socialdepartementet;

nr 11, angående regleringen för budgetåret 1941/42 av utgifterna under riksstatens elfte huvudtitel, innefattande anslagen till folkhushållningsdepartementet;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående elektrifiering av banorna Hälsingborg—Hässleholm, Hälsingborg—Eslöv, Sundsvall—Ånge och Gävle—Ockelbo jämte en i ämnet väckt motion;

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsförvärv av Karlskrona—Växjö m. fl. järnvägar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärv av Kalmar—Torsås järnväg jämte i ämnet väckta motioner;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående förvärvande av Ystad—Eslövs m. fl. järnvägar;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till vägskatteutjämningsbidrag;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om kapitalinvesteringsanslag å riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående löneklassplacering för vissa lärare;

nr 63, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående inrättande av en personlig professur vid tekniska högskolan i Stockholm för professorn E. H. W. Weibull;

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överskridande av viss delpost i den för länsstyrelserna fastställda avlöningsstaten för budgetåret 1940/41;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till överståthållarämbetet för budgetåret 1941/42;

nr 66, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om bidrag till vägunderhållet på landet m. m.; samt

nr 67, i anledning av kamrarnas skiljaktiga beslut i fråga om bidrag till Höglandsskolan i Stockholm;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 9, i anledning av väckta motioner avseende förordningen om allmän omsättningsskatt;

nr 10, i anledning av väckta motioner om åtgärder till förebyggande av att landets jordbrukare vid nedslaktning av djurbesättningar till följd av foderbrist m. m. nödgas utgiva direkt skatt till det allmänna för den i anledning därav uppburna valutan;

nr 11, i anledning av väckta motioner om upphävande av gällande dyrortsgruppering av de skattefria familjeavdragen vid statlig beskattning;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utsträckning i vissa fall av i 8 § 1 mom. tulltaxeförordningen stadgade tidsfrister för åtnjutande av tullfrihet; samt

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 42 § 6 mom. taxeringsförordningen den 28 september 1928 (nr 379);

bankoutskottets utlåtanden:

nr 28, i anledning av framställningar angående ersättning till vissa personer i anledning av sjukdom, ådragen under militärtjänstgöring;

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 124, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 144, angående pension åt vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.;

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer;

nr 32, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående tillämpning i vissa fall av familjepensionsreglementet för lärare vid högre kommunala skolor å lärare vid dylika skola, som förflyttas till befattning såsom folkskollärare;

nr 33, i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om årligt understöd åt sedeltryckaren K. G. Heimsoths änka; samt

nr 34, i anledning av väckt motion om pension eller avskedsersättning åt växelstationsföreståndare, som entledigas till följd av växelstations automatisering;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 24, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 31 maj 1940 (nr 473) om förbud i vissa fall mot beviljande av kvarstad eller skingringsförbud;

nr 25, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.;

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:s proposition angående prästs avlöning under tjänstledighet i vissa fall m. m.;

nr 27, i anledning av väckta motioner om vissa ändringar i häst- och fordonsanskaffningslagen;

nr 28, i anledning av väckta motioner om ändring i 39 a § lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar;

nr 29, i anledning av väckta motioner om ändrade tillsättnings- och avlöningsbestämmelser för kyrkomusiker m. m.; samt

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändringar i lagen den 4 oktober 1940 (nr 851) med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig;

andra lagutskottets utlåtanden:

nr 12, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen m. m. dels ock i ämnet väckta motioner;

nr 13, i anledning av väckta motioner om införande av högertrafik; samt

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 12 april 1940 (nr 199) om skyldighet att avverka ved till avsalu;

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i vissa delar i lagen den 12 april 1935 (nr 105) om bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (epizootilag);

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättande till nationalpark av det s. k. Muddusområdet i Norrbottens län;

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen beträffande jordbruksdepartementet gjorda framställningar om anslag till kapitalinvesteringar jämte i ämnet väckta motioner;

nr 21, i anledning av väckt motion om anslag till odlingsbidrag åt arbetarsmåbrukslåntagare;

nr 22, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående disponerande av avkastningen av statens hästavelsfond; samt

nr 23, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för bidrag till jorddelningsförrättningar m. m.; ävensom

första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om den industriella mekaniseringens menliga inverkan på folkhälsan m. m.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.23 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Måndagen den 31 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes till en början av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Rosander* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 182, angående anslag till omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet;
nr 183, angående meddelande av statsgaranti åt tillverkare av brännstovv; samt
nr 184, med förslag till lag angående skyldighet att i vissa fall verkställa odling av sockerbeter.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 172, med förslag till lag om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 175, angående provisoriska avlöningsbestämmelser under budgetåret 1941/42 för lärare vid folk- och småskolor m. m.;
nr 176, angående vissa anslag till folkskoleväsendet m. m.;
nr 177, angående anslag för budgetåret 1941/42 till folk- och småskoleseminarier m. m.;
nr 178, angående värtjänstutbildning för skolungdom;
nr 179, angående anslag till skolöverstyrelsen för budgetåret 1941/42;
nr 180, angående förhöjt anslag till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar; samt
nr 181, angående överlåtelse av vissa bostadsbyggnader för centrala torpedverkstaden m. m.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtanden nr 5, 11 och 56—65 samt memorial nr 66 och 67 ävensom bevillningsutskottets betänkanden nr 9—12.

Herr talmannen infann sig och övertog ledningen av kammarens förhandlingar.

Föredrogs och bordlades ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 13, bankoutskottets utlåtanden nr 28—34, första lagutskottets utlåtanden nr 24—30, andra lagutskottets utlåtanden nr 12—14, jordbruksutskottets utlåtanden nr 18—23 samt första kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 3.

Herr **Johansson, Johan Bernhard**, erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa att kammaren ville besluta, att tiden för väckande av motioner i anledning av de i lördags avlämnade propositionerna nr 172 och nr 175—181 skall med hänsyn till infallande helg utsträckas till det sammanträde som infaller näst efter tjugu dagar från propositionernas avlämnande.

Härtill lämnade kammaren sitt bifall.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 182—184 blevo propositionerna nr 182 och 183 bordlagda, varemot propositionen nr 184 nu hänvisades till jordbruksutskottet.

Herr *Gränebo* avlämnade en av honom m. fl. undertecknad motion, nr 200, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående skyldighet att i vissa fall verkställa odling av sockerbeter.

Motionen hänvisades till jordbruksutskottet.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.14 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Tisdagen den 1 april.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 185, angående överskridande av den i kommerskollegii avlöningsstat under anslagsposten avlöningar till övrig icke-ordinarie personal upptagna delposten till grundavlöningar m. m.

Justerades protokollet för den 26 nästlidne mars.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner: nr 182, angående anslag till omkostnader för statlig inköps- och försäljningsverksamhet; samt nr 183, angående meddelande av statsgaranti åt tillverkare av brännortv.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 185.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner: nr 201, av herr *Bergman* m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag om ändrad lagstiftning angående s. k. rattfylleri m. m.; och nr 202, av herr *Wagnsson* m. fl., i samma ämne.

Herr **andre vice talmannen** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att kammaren ville besluta, att tiden för väckande av motioner i anledning av de under gårdagen avlämnade propositionerna nr 182 och 183 samt den i dag avlämnade propositionen nr 185 skall med hänsyn till infallande helg utsträckas till det sammanträde, som infaller näst efter 20 dagar från propositionernas avlämnande.

Vad herr andre vice talmannen sålunda hemställt bifölls.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.05 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.
